

SPODBUDNO IN VARNO UČNO OKOLJE V SKUPNOSTI

Dr. Zora Rutar Ilc, Zavod RS za šolstvo

„Učitelj si najboljši odnos z učenci zagotovi, če jim prisluhne, jih razume in spodbuja, če jim pomaga in kaže interes za njih kot osebe, če jih spoštuje, ceni in kaže, da mu je mar za njihovo dobro.“ (Kounin)

„Vsaka agresija ali nasilje izvira iz pomanjkanja nečesa“. (Jurišić)

Varno in spodbudno učno okolje

KLIMA V RAZREDU/KOLEKTIVU IN ODNOSI: *Kaj potrebujemo, da dobro (so)delujemo (smo vključeni)?*

Varno in spodbudno učno okolje

- Ko nam je delo naloženo in ne vplivamo na njegov potek
- Ko je enolično, dolgočasno in v njem ne vidimo smisla
- Ko nas šef priganja in grdo gleda
- Ko se našo uspešnost meri z odtujenimi merili
- Ko se nas daje v nič in nikoli ne pohvali
- Ko smo za vse sami, sodelovanje pa je prepovedano ...

ALI KO ...

Lažna dilema: „Dobro se počutiti“ ali „dobro znati“

Absurdno: dobra klima ali učinkovito delo?

Zahtevno miselno delo lažje opravljamo, če se pri tem dobro počutimo:

- če nas **zanima**, se nam zdi **smiselno in povezano** z življenjem,
- če smo **dejavni in** čutimo, da imamo **vpliv**,
- če smo **kos izzivom**,
- in če se nas **spodbuja**, kaže, da **je drugim mar** (za nas).

Varno in spodbudno učno okolje

Pozitivni odnosi se odražajo (več Pečjak, Peklaj, 2015):

- *v dobrem počutju oz. občutju pripadnosti*
- *višji samozavesti*
- *višjem vrednotenju prosocialnih oblik vedenja*
- *večji učni zavzetosti*
- *boljšem učnem dosežku*

Pozitivni odnosi učitelj-učenec zagotavljajo večjo šolsko prilagojenost – učne rezultate in vrstniško povezanost (Košir, 2006).

ODNOS UČITELJ-UČENEC ima zelo močan vpliv (0,72) na ŠOLSKE DOSEŽKE (Hattie, 2014)

KAKO UČENCI VIDIJO UČITELJA (ali jih učitelj upošteva, spodbuja, se lahko nanj obračajo) pa srednje močan (0,44).

Socialna vključenost je pomemben varovalni dejavnik za OPP.

„Poučevanje je veliko več kot samo uporaba dobre didaktike, ampak imajo pri učinkih poučevanja odločilno (posredno) vlogo odnosi.“ (Pianta 2003)

Varno in spodbudno učno okolje

Vključujoče vodenje za dobro počutje/klimo: *Kaj lahko naredi učitelj/vodja?*

Varno in spodbudno učno okolje

- SKRB ZA VARNOST, ORIENTACIJO, POTRDITEV, SPREJETOST
- SPOŠTLJIVA IN SPODBUDNA KOMUNIKACIJA
- PODPORA IN POZITIVNA PRIČAKOVANJA
- SPREJEMANJE RAZLIČNOST, INDIVIDUALIZACIJA, PERSONALIZACIJA
- PRAVIČNOST
- UPRAVLJANJE S KONFLIKTI
- SKRB ZA PSIHO FIZIČNO BLAGOSTANJE

Povezanost / dober stik – temelj spodbudnega učnega okolja

- Dober stik je trajen, prevladujoč odnos vodje (npr. učitelja, šefa) in je najboljša preventiva pred nedisciplino.
- Odvisen od celotne naravnosti, odnosa do učencev/sodelavcev.
- Dolgoročno se gradi: s spoštljivostjo, spodbudnostjo, odprtostjo, odzivnostjo na potrebe učencev, pravičnostjo, pozitivnimi pričakovanji, podporo, zanimanjem (OP)
- Pri tem je (učitelj) odločen, zna postaviti meje: osmišljene, pojasnjene, dogovorjene

Varno in spodbudno učno okolje

Občutek lastne vrednosti in kompetentnosti - temelj zdrave osebnosti

UČITELJU (ODRASLEMU) JE MAR ZAME!

- KAKO VREDEN IN POMEMBEN SEM KOT ČLOVEK
  - KAJ (ŽE) ZMOREM, KAJ MI USPEVA, KAKO NAPREDUJEM IN SI PRIZADEVAM
-
- Niti nekritično oboževanje, „potuha“ ➡ nerealna samopodoba-domišljavost
  - Niti neusmiljen pritisk ➡ občutki nekompetentosti, nizko samozaupanje
  - Cenjenje svoje osebne vrednosti in prizadevanj (samospoštovanje) ter zaupanje v lastne zmožnosti IN PRIZADEVANJA (občutek »zmorem«).
  - Temelj za samoudejanjanje, sodelovanje z drugimi in občutek pripadnosti.

Kako do zdravega občutja kompetentnosti *(Ryan in Deci)*

S spodbudnim okoljem, ki pomaga zadovoljiti potrebo po:

- kompetentnosti (povratna info z usmerjeno pohvalo, spodbude, podpora in pozitivna realna pričakovanja, možnost izboljševanja)
- avtonomiji (izbira, sodelovanje)
- povezanosti (socialna opora, toplo okolje -“mu je mar zame“, sodelovalnost, druženje)

autonomy

Varno in spodbudno učno okolje

4 vzgojni stili in spodbudna odločnost

(an. warm demander) Bondy in Ross

AKTIVNO ZAHTEVANJE

SPODBUDNO ODLOČEN («WARM DEMANDER«)

Dober stik in zaupanje
Toplina/naklonjenost: nasmeh, izraz, ton, humor ...
Spoštljivo zanimanje za mladostnika
Spodbujanje zavzetosti
Kompetenten v stroki, didaktiki in organizaciji aktivnosti
Visoka pričakovanja z emocionalno in učno podporo
Spodbujanje zavzetosti pri učenju

Dožviljen kot skrben, osebno zavzet, dobronameren, potrpežljiv, naklonjen, z visokimi pričakovanji, spodbuden

TEHNOKRAT

Nepozoren na stik in odnose
Močan interes za stroko, teme
Visoki standardi in pričakovanja.
Zelo strokovno kompetenten.
Boljši pri spodbujanju učenja neodvisnih, manj pri tistih, ki potrebujejo pomoč.

Dožviljen kot strokoven, zainteresiran za stroko, podporen le do uspešnih, strog in zahteven

SENTIMENTALIST

Toplina/naklonjenost
Spoštljivo zanimanje za mladostnika
Pretirano zaščitniški
Prenizka pričakovanja
Preveč podpiranja, pomoči ali prenizka zahtevnost
Nespodbujanje zavzetosti in napredka
Dopuščanje škodljivega vedenja

Učenci ga imajo radi, spregledajo njegovo popustljivost, ga izkoriščajo

ELITIST

Nepozoren na stik in odnose
Z distanco do učencev, ki mu niso blizu.
Nizka pričakovanja do šibkih.
Osredotočanje na uspešne in neodvisne, nepozornost na pomoči potrebne.
Pripisovanje intelektualne inferiornosti medkulturnim in 2. razlikam, ki izvirajo iz zunanjih okoliščin
Zbujanje občutka nekompetentnosti in izključenosti
Toleriranje negativnosti pri uspešnih

Dožviljen kot elitističen, hladen in neskrben, podporen za najbolj uspešne.

PROFESIONALNA
RAZDALJA

OSEBNA TOPLINA

Varno in spodbudno učno okolje

PASIVNA TOLERANCA

Premik v pojmovanju avtoritete (prirejeno po Bluestein):

<https://www.zrss.si/strokovne-resitve/digitalna-bralnica/podrobno?publikacija=215>

Zmagam izgubiš / zmagam izgubim	Zmagam zmagam
uveljavljanje moči s strani vodje / s strani članov	usmerjenost k cilju, aktivnosti in sodelovanju
določanje pravil in meja s strani vodje / kaos in brezvladje	dogovori o pravilih in mejah , vpliv članov, doslednost pri izvajanju
izključna odgovornost vodje za izvajanje / učenci uveljavljajo „pravila“	podeljevanje odgovornosti vsem, jasna pričakovanja, zavedanje posledic
nadziranje , kaznovanje, grožnje / nemoč, moledovanje	vodjaj podporen, če se držijo pravil, odločen pri izvajanju posledic, člani avtoregulativni
ostrina , grobost / agresija	obzirno, empatično , dialoško-z občutkom za drugega
strogost	odločna spodbudnost , prezenca, zaupanje

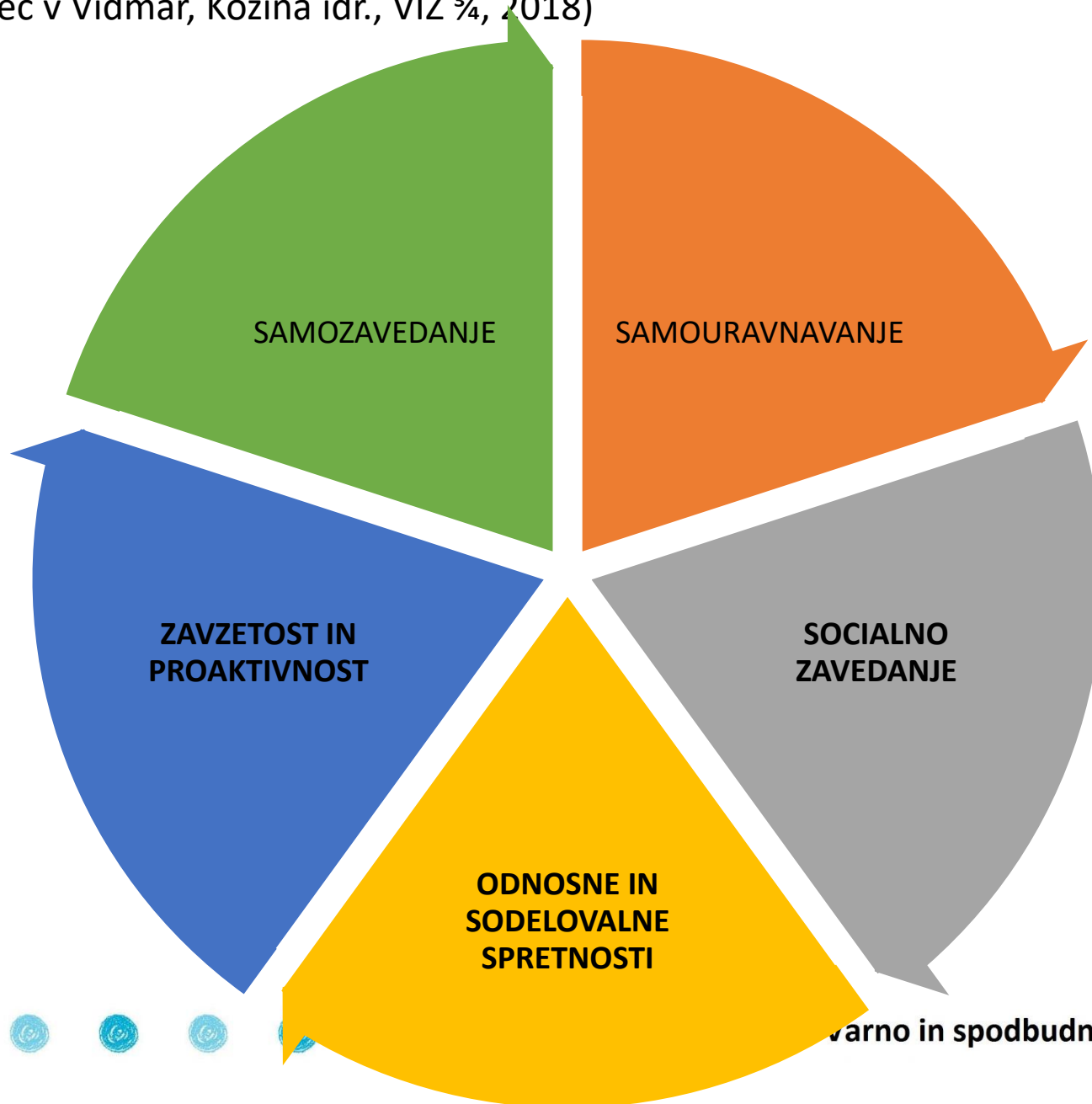

lje

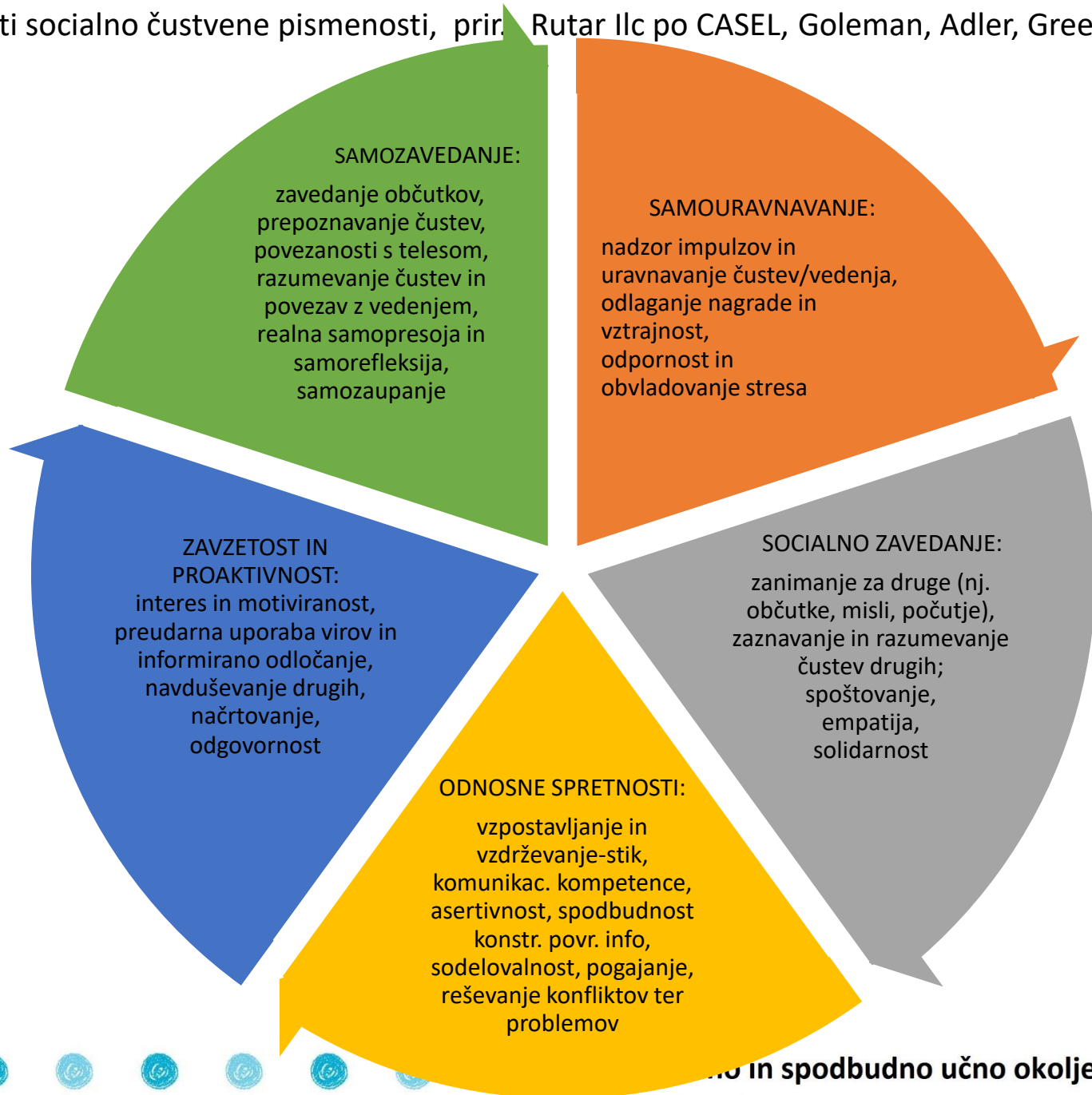
2. Čustvena in socialna pismenost, CASEL model

(več v Vidmar, Kozina idr., VIZ ¾, 2018)

varno in spodbudno učno okolje

... in spodbudno učno okolje

